

TERUGBLIK

Bestuurlijke Bijeenkomst Klimaatverandering en Ruimtelijke Adaptatie Groningen / Noord Drenthe

8 november 2018

Op 8 november kwamen ruim 50 bestuurders en ambtenaren van provincies, waterschappen en gemeenten in Groningen en Noord-Drenthe bijeen om te spreken over de klimaatverandering en de effecten daarvan op de regio Groningen en Noord-Drenthe. De bijeenkomst was georganiseerd door het Regionaal Bestuurlijk Overleg Noord (RBO-Noord), waarin de regionale bestuurders vanuit Noord-Nederland zijn vertegenwoordigd. Het RBO is voor de Deltacommissaris het aanspreekpunt om de voortgang ten aanzien van de afspraken in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie te bewaken.

Dijkgraaf Bert Middel van waterschap Noorderzijlvest opende de bijeenkomst. Hij benoemde dat Nederland al eeuwenlang strijdt levert tegen het water. Het zit ons in de genen. En telkens lukt het ons om samen oplossingen te vinden om ons aan te passen aan de veranderingen van het klimaat.

De **dagvoorzitter Roland Koopman** gaf zijn persoonlijke ervaring met het veranderde klimaat weer. En wel een hele bijzondere: in 2018, de droogste zomer sinds jaren, stond het water bij zijn huis aan de Vecht nog nooit zo hoog! Besef van en bewustzijn over het waterbeheer in Nederland zijn hierdoor bij hem vergroot.

Weerman en meteoroloog Reinier van den Berg gaf een boeiende presentatie over de (snelle) veranderingen van het klimaat, de oorzaken ervan en de opgaven die daar voor ons uit voortkomen. Waarnemingen van de afgelopen decennia laten zien dat klimaatverandering 100% een feit is.

Ieder gebied maakt deel uit van de mondiale klimaatverandering. Beelden op mondiaal, nationaal en regionaal niveau wisselen elkaar af en verschillen van elkaar. Dit heeft onder andere te maken met de golfstromen die op hun beurt worden beïnvloed door afsmeltende poolkappen. Een zeespiegelstijging met circa 2 meter eind deze eeuw heeft, in combinatie met stormen, ook grote gevolgen voor Groningen en Drenthe. De droge zomer van 2018 is in 2050 een normale zomer. De extremen in temperatuur, zowel naar boven als naar beneden, zullen over 30 jaar groter

zijn. En ook de lengte van perioden van droogte en neerslag, evenals de intensiteit van buien nemen toe.

Een belangrijke opgave om de verdere opwarming van de aarde te voorkomen is volgens Reinier van den Berg het wereldwijd grootschalig aanplanten van bos, ook in Groningen en Drenthe. Aanpassingen aan het klimaat ziet hij verder door grote gebieden in te richten voor zowel waterberging als zoetwatervoorraad.

De **directeur van de staf van de Deltacommissaris Hermen Borst** lichtte het ontstaan van het Deltaprogramma toe. Drie Deltaplannen voor Waterveiligheid, Zoet Water en Ruimtelijke Adaptatie moeten ervoor zorgen dat Nederland in 2050 waterveilig en klimaatrobust is ingericht. Ten aanzien van Ruimtelijke Adaptatie constateert hij dat er een goed plan ligt en dat er op papier mooie samenwerkingsafspraken zijn gemaakt, maar dat deze in de praktijk nog niet meteen altijd landen.

Gemeenten zijn aan zet voor het uitvoeren van stresstesten, het aangaan van risicodialogen en opstellen van uitvoeringsprogramma's. Gemeenten pakken dat samen op met waterschappen en provincies. Alleen daarom is het al goed dat bijeenkomsten als deze worden gehouden.

Sofie Stolwijk, programmamanager Ruimtelijke Adaptatie van het ministerie van Infrastructuur en Water, lichtte aansluitend het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie toe aan de hand van de in het Deltaplan genoemde 7 ambities voor een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland. Op dit moment wordt gewerkt aan een bestuursakkoord ruimtelijke adaptatie tussen Rijk en medeoverheden waarin we nadere afspraken maken over de financiering. Een wetswijziging maakt het mogelijk dat het Rijk ook maatregelen voor wateroverlast financieel kan ondersteunen. De minister heeft voor de jaren 2019 en 2020 € 20 miljoen toegezegd ten behoeve van stimulering en ondersteuning voor uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Uit de zaal werd de vraag gesteld of het Rijk ondersteuning kan geven bij de uitvoering van maatregelen door o.a. aanpassing van het bouwreglement. Meer generiek beleid, zoals wijziging van het bouwbesluit kan voorkomen dat niet iedere gemeente zelf het wiel moet gaan uitvinden. Het Rijk geeft aan dat ze daar mee bezig is. Maar het mag niet zover gaan dat het hierdoor niet meer mogelijk is dat ieder gebied zijn eigen afweging maakt. Maatwerk moet mogelijk blijven.

Drie **gemeenten (Groningen, Stadskanaal, Veendam/Pekela)** presenteerden hun ervaringen met het uitvoeren van stresstesten. Hieruit bleek een verschillende aanpak per gemeente. De klimaateffectatlas werd als een nuttig en bruikbaar hulpmiddel ervaren. Het geeft op hoofdlijnen goed

aan waar de kwetsbaarheden ten aanzien van wateroverlast, hittestress en droogte aanwezig zijn. Voor verdere verdieping en uitwerking hebben sommige gemeenten adviesbureaus ingeschakeld. De echte stresstest was de praktijk van 2018! Extreme hoeveelheden neerslag in korte tijd (in mei) en een zeer droge en warme zomer gaven duidelijk de knelpunten in met name bebouwde gebieden weer. Het belangrijkste leerpunt uit de stresstesten is dat een gezamenlijke aanpak met andere regionale organisaties (buurgemeenten, waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, provincies, maatschappelijke organisaties) wenselijk is. Voldoende capaciteit en het integraal beschouwen van zaken zijn aandachtspunten. En denk bij het uitvoeren van stresstesten en

risicodialogen niet alleen in bedreigingen, maar zeker ook in kansen.

Uit de zaal werd de vraag gesteld wat het Rijk vindt van de verschillende aanpakken van de gemeenten. Het Rijk ziet dat gemeenten bezig zijn en dat er is ruimte voor een verschillende aanpak. Het Rijk is voorstander van het volgen van de stappen uit het Deltaprogramma, dus niet meteen een risicodialoog voeren tijdens het uitvoeren van stresstesten.

Gedurende de gehele bijeenkomst werd **gediscussieerd** over stellingen en de presentaties. Een aantal belangrijke punten die naar voren kwamen zijn:

- De urgentie van klimaatverandering en het zich hierop aanpassen wordt nadrukkelijk gevoeld.
- Een aantal aanwezigen ziet een beperkte kennis, capaciteit en middelen in de eigen organisatie als knelpunt. De toezegging van de minister van € 20 miljoen ten behoeve van ondersteuning bij de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie kan hierbij mogelijk helpen.

- Ruimtelijke adaptatie wordt door de meeste aanwezigen gezien als een gezamenlijke opgave. Gemeenten waterschappen en provincies pakken dit samen op.
- Over de betrokkenheid van belangenorganisaties en burgers bij klimaatadaptatie werd verschillend gedacht. Het uitvoeren van stresstesten is een technische exercitie die door de

regionale overheden uitgevoerd moet worden. Met de uitkomsten van de stresstesten wordt de klimaatdialoog aangegaan met de omgeving. Sommigen vinden dat de burgers daarbij nauw moeten worden betrokken omdat een aantal maatregelen ook hen aangaat. Anderen vinden dat de overheid het voortouw moet nemen. De overheden dienen ook zelf het goede voorbeeld te geven. En zij zijn ook verantwoordelijk voor

ingrepen die boven het schaalniveau van een tuin of straat uitstijgen. Denk hierbij voorbeeld aan grote ontwikkelingslocaties in en bij stedelijke kernen. Of aan de aanleg van nieuwe gebieden voor waterberging en zoetwatervoorraden in het landelijk gebied, in combinatie met kansen voor bosaanplant, natuurinclusieve landbouw en natuurfuncties. Hierbij zullen de regionale overheden wel in gesprek moeten gaan met de betrokken belanghebbenden.

- Het invoeren van een zogenaamde tegeltax vond men geen goed idee. Met zou de burger niet negatief moeten benaderen, maar juist moeten stimuleren om goede dingen te doen.

Henk Staghower, voorzitter van het RBO-Noord en gedeputeerde van de provincie Groningen, sloot de bijeenkomst af. Hij benoemde dat de regio de laatste jaren al veel inzet heeft gepleegd op de aanleg van waterbergingsgebieden en op versterking van de dijken. Maar ook dat er nog meer inzet nodig is om onze regio aan te passen aan de effecten van klimaatverandering. Hij roept de aanwezigen op om samen te werken aan een klimaatbestendig Groningen en Noord-Drenthe. Hij stelt als ambitie om een substantieel deel van de beschikbare € 20 miljoen naar het gebied te halen en hiervoor acties en projecten aan te dragen.

Zijn voorstel om volgend jaar, op 10 oktober 2019, weer bij elkaar te komen om de resultaten te delen en vervolgstappen te maken, werd door alle aanwezigen omarmd.

